

Ny GC-väg Berg-Kungsbro

L2008:1092 och L2010:8561

Kungsbro 1:759

Vreta kloster socken

Linköpings kommun

Östergötlands län

Roger Lundgren

Tekniska och administrativa uppgifter

Fastighet/område/sträcka	Kungsbro 1:759
Stad/Socken	Vreta kloster sn
Län och landskap	Östergötland
Fornlämning	L2008:1092 och L2010:8561
Koordinater (N/E)	6 484 000 / 530 000 och 6 484 550 / 531 265
Koordinatsystem	SWEREF 99TM
Höjdsystem	RH 2000
Mätteknik	Nätverks-RTK
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning
Lst dnr	431-10027-2021
Lst handläggare	Helena Hulth
ÖM dnr	168/21
ÖM projektnr	1846
KMR uppdragsnr	202101314
Uppdragsgivare	Länsstyrelsen Östergötland
Kostnadsansvarig	Linköpings kommun
Projektledare	Roger Lundgren
Biträdande projektledare	Anders Olofsson
Personal	-
Rapportansvarig	Roger Lundgren
Fältarbetstid	2021-10-19 – 2021-10-27
Totalt undersöktes	3400 m ²
Foto	Ja
Fynd	Ej tillvaratagna
Analys	Keramisk, makrofossil
Grafik	Roger Lundgren
Renritning	Johan Levin
Grafisk form	Johan Levin

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.
Upphovsrätt: om inget annat anges gäller Creative Commons licens CC BY.
Villkor på <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/se>

Ny GC-väg Berg-Kungsbro

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Antikvarisk bakgrund	4
Yta 1 - Kungsbroområdet	4
Yta 2 – Berg / Gråtedalen	5
Syfte	6
Metod och dokumentation	6
Resultat	6
Resultat från Yta 1 - Kungsbroområdet	6
Resultat från Yta 2 – Berg / Gråtedalen	9
Referenser	12
 Appendix 1. Keramikanalys	14
Appendix 2. Makrofossilanalys	18
 Bilaga 1. Schaktbeskrivningar	21
Bilaga 2. Anläggningsbeskrivningar	24
Bilaga 3. Ritningar	30

Omslagsbild: Sökschakt vid yta 2. Foto mot norr, Roger Lundgren, ÖM.

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM
ARKEOLOGI OCH BYGGNADSVÅRD

Box 232 • 581 02 Linköping • 013 - 23 03 00 • www.ostergotlandsmuseum.se

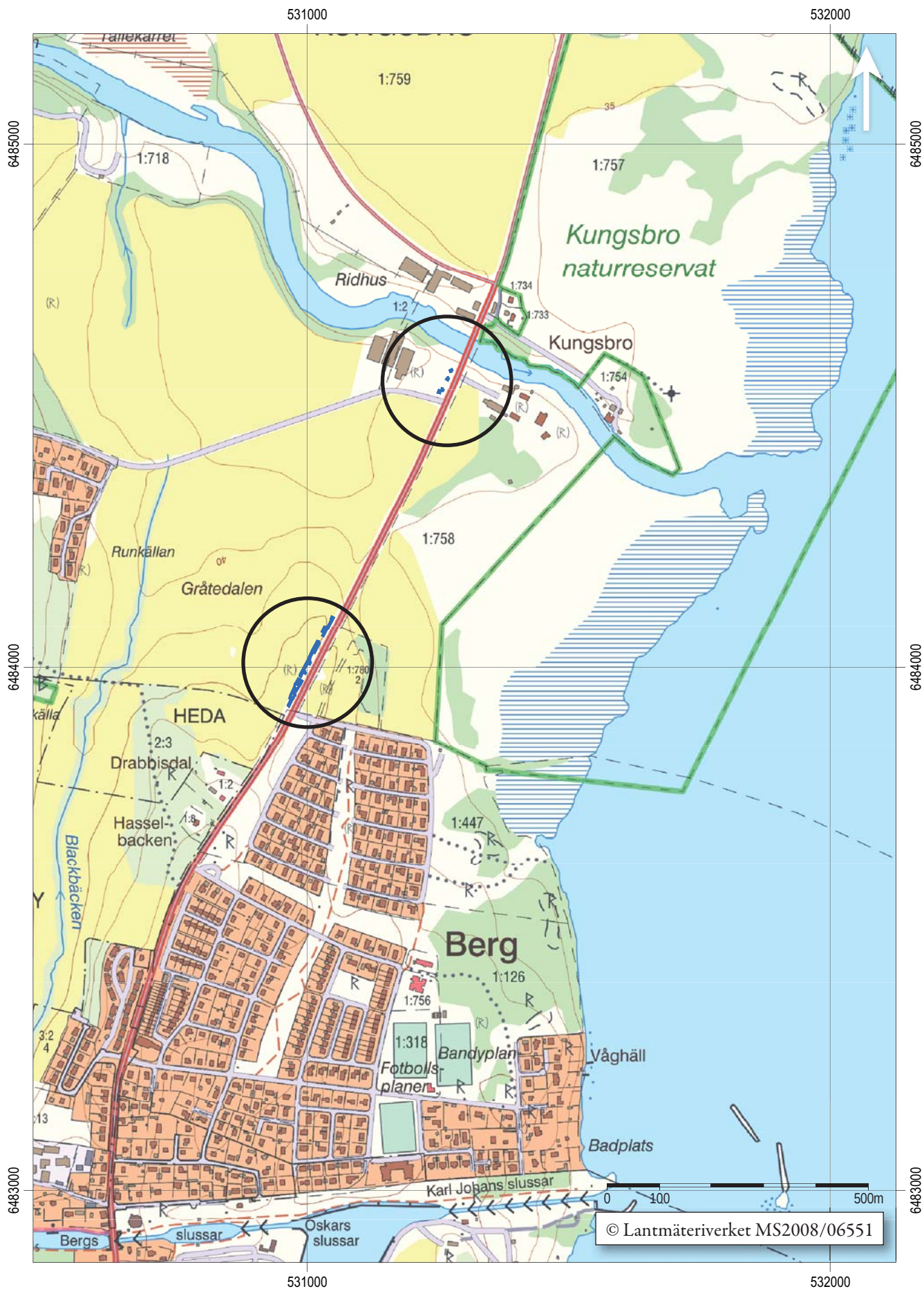
Sammanfattning

Östergötlands museum utförde under hösten 2021 en arkeologisk förundersökning inom fastigheten Kungsbro 1:759, Vreta kloster socken, Linköpings kommun, Östergötland. Förundersökningen utfördes med anledning av att Linköpings kommun planerat anlägga en gång/cykelväg på västra sidan av Stjärnorpsvägen från hållplatsen Sjöliden i Berg och vidare norrut över Motala ström.

Vid förundersökningen påträffades ett trettiotal anläggningar av förhistorisk karaktär, bl a 12 härdar, 2 kokgropar och 9 stolphål av varierande art. Flertalet av anläggningarna påträffades längs en ca 70 m lång sträcka utmed Stjärnorpsvägen i höjd med andra boplatslämningar, vilka påträffades vid en undersökning år 2010 (L2008:1092, RAA Vreta kloster 258).

Roger Lundgren
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med aktuella undersökningsområden markerade. Skala 1:10 000.

Inledning

Östergötlands museum utförde under hösten 2021 en arkeologisk förundersökning inom fastigheten Kungsbro 1:759, Linköping stad och kommun, Östergötland. Förundersökningen utfördes med anledning att Linköpings kommun planerade anlägga en gång/cykelväg på västra sidan av Stjärnorpsvägen från hållplatsen Sjölidan i Berg vidare norrut till bron över Motala ström vid Kungsbro. Markarbete skulle därför komma att företas inom fornlämningsområdet för grav- och boplatssområde L2010:8561 (RAÄ Vreta kloster 197:1) samt boplatssområde L2008:1092 (RAÄ Vreta kloster 258). Förundersökningen utfördes efter beslut av Länsstyrelsen Östergötland. Arbetet beställdes av Länsstyrelsen Östergötland och för de uppkomna kostnaderna stod Linköpings kommun. Ansvarig för undersökningen var antikvarie Roger Lundgren, som även svarar för denna rapport.

Antikvarisk bakgrund

Undersökningsområdet är beläget på södra sidan om Motala ström i mynningsområdet ut i sjön Roxen. Bygden väster om sjön kring Vreta kloster var av stor betydelse under järnålder och medeltid vilket kan ses på det rika fornlämningsbeståndet från speciellt dessa tidperioder. Förundersökningsområdet är uppdelat på två separata ytor med ett inbördes avstånd sinsemellan på ca en halv kilometer. Den norra ytan (1) är beläget i stort sett på strandbrinken till strömmen och ligger ett knappt stenkast väster från Kungsbros medeltida borgområde (L200:7338, RAÄ Vreta kloster 266) som idag är beläget inom Kungsbro gårds ägor. Området som helhet utgörs av Motala ströms dalgång med förkastningsbrant och höglänt område norr om strömmen och ett låglänt område på den motsatta sidan, där stigande åshöjder tar vid söderöver upp mot Berg. På sluttningarna här återfinns boplatssområde L2008:1092 (RAÄ Vreta kloster 258) med konstaterad utbredning på båda sidor om Stjärnorpsvägen. Väster om vägen, mellan de båda boplatssdelarna, finns en ca 10 meter bred landremsa vilken utgör en äldre sträckning av vägen och som sannolikt av den anledningen inte omfattats av tidigare genomföra arkeologiska insatser. Denna remsa utgör aktuell förundersöknings Yta 2.

Yta 1 - Kungsbroområdet

Kungsbros storhetstid kan sägas ha infallit under den senare delen av medeltiden då gården var i kyrklig eller kunglig ägo. Detta har inverkat på hur gården benämns

i de skriftliga källorna. I det äldsta kända skriftliga belägget för platsnamnet Kungsbro, vilket utgörs av en 1500-tals avskrift av Vreta Klosters donatorslängd, så kallas gården rätt och slätt för Bro (Ahnlund 1945, referens i Asserstam & Lundgren 2015, varur nedanstående sammanställning delvis är hämtad). I längden anges att kung Inge och hans drottning Helena donerar två attungar av Bro till klostret. Rimligen är det Inge den äldre, död ca 1110, som här avses. Äldsta kända bevarade originaldokument som omtalar Bro härrör från ett ägoutbyte från år 1269 (SDHK-nr: 895). Några år senare verkar gården hamnat i kyrkans händer och övergår då efterhand till att kallas Biskopsbro, möjligen för att undvika förväxling med godset Broo i Vårdsnäs. Biskop Henrik Tidemansson (ämbetstid 1465 - 1500) anses ha byggt stenhus på gården och kan även varit den som lät uppföra den stenbro vars fästen och vägbankar fortfarande finns synliga i Motala ström (Tagesson 2001).

År 1527 drogs Bro in till kronan och från 1553 benämns gården sålunda som Kungsbro. Under åren 1560 - 1595 beboddes Kungsbro tidvis av Gustav Vasas son hertig Magnus och det var också där han slutade sina dagar. Han är gravlagd i Vadstena. När fältöverste Daniel Rantzau marscherar in i Östergötland 1567 slår han läger någonstans mellan Kungsbro och Vreta och noterar i sin dagbok att svenskarna bränt både gård som bro innan danskarnas ankomst (se Rantzau 1987). Därmed var Kungsbros storhetstid i stort sett över.

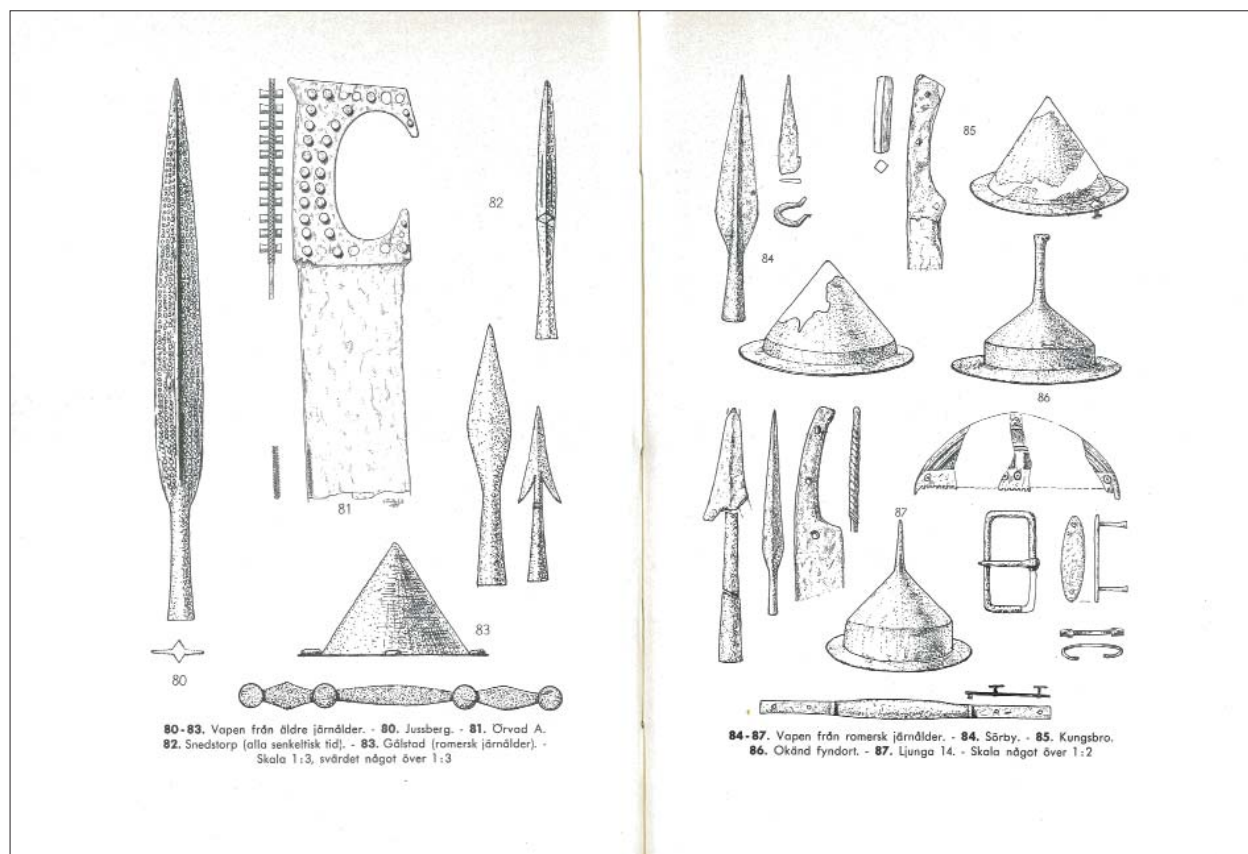
Det har utförts omfattande arkeologiska undersökningar i Kungsbro, varav merparten i forsknings- och folkbildningssyfte. Lejonparten av undersökningarna har utförts av den arkeologiska amatörföreningen Grävlingen och Studiefrämjandet i ett samarbetsprojekt med Östergötlands museum (se Tagesson 1994). I samband med att de framgångsrika medeltidsundersökningarna utfördes inne på Kungsbro gårdsplan kom man även förhistoriska lämningar på spåren (se Hörfors 1996). Detta resulterade i att man vid fortsatta undersökningar kunde konstatera att det fanns betydande förhistoriska lämningar på västra sidan av Stjärnorpsvägen i form av grav- och boplatssområdet L2010:8561 (RAÄ Vreta kloster 197:1). Bland annat påträffades en folkvandringstida brandgrav samt två skelettgravar efter en man och en kvinna som avlidit vid hög ålder någon gång vid tiden för Kristi födelse. Mansgraven väcker särskilt intresse då den, enligt undersökaren, förefaller vara anlagd med flera skennivåer vars syfte skulle ha varit att gäcka eventuella gravplundrare. I graven påträffades vapenutrustning bestående av svärd, sköldbuckla samt två spjutspetsar. Även kvinnograven uppvisar speciella karaktäristika. Bland annat hade hon en flintskära med sig i graven samt flera andra föremål. (se Hörfors 1999 & 2007)

Vid fortsatta undersökningar har ytterligare förhistoriska boplatsslämningar påträffats västerut och lämningarnas samlade dateringar sträcker sig från stenålder fram till medeltid. (Hörfors 2007, Olofsson 2022, Samuelsson 2013 & 2016 samt Tagesson 2001).

Yta 2 – Berg / Gråtedalen

Boplatssområdet L2008:1092 (RÄA Vreta kloster 258) påträffades i samband med en arkeologisk utredning etapp 2 år 2010 vilken behandlade större delen av Gråtedalsområdet på västra sidan om Stjärnorpsvägen. En avgränsad förundersökning av lämningarna kom att genomföras i direkt anslutning till utredningen varpå ett åttiototal anläggningar påträffades (se Hörfors 2010 & 2011). Vid schaktningsövervakning år 2014 konstaterades att boplatssområdets utsträckning även fortsätter på östra sidan om Stjärnorpsvägen då knappa femtiotalet anläggningar påträffades (Nyberg 2014). En förundersökning genomfördes påföljande år varpå ytterligare ett sjuttiototal förhistoriska boplatssanläggningar anträffades (Ajneborn 2015). Den östra delen av boplatssområdet undersöktes år 2021 och resulterade huvudsakligen i boplatsslämningar (Låås 2022).

Utöver boplatsslämningar finns även uppgifter som visar på att man under senare delen av 1800-talet påträffat minst en grav i anslutning till boplatssområdet, sannolikt fler. Nordensköld anmärker nämligen 1880 att det ska finnas en ”stensatt kulle af 10,5 meters omkrets” i området, men om denna är ursprunget till de fynd som kopplas till området är oklart. Det första av dessa fynd utgörs av en 25 cm lång lancettformad spjutspets i järn som förvaras på Östergötlands museum (accessionsnummer C356). Spjutspetsen anges vara uppgrävd tillsammans med en lerurna. Den förmodade fyndplatsen är införd i Kulturmiljöregistret (KMR) som lämning L2010:7794 (RÄA Vreta kloster 123:1) där det även anmärks (med oklar källa) att skelettdelar påträffats vid samma tillfälle. Det kan noteras att den ovan nämnda spjutspetsen från 2021 års undersökning påträffades som lösfynd endast ett trettio meter öster om L2010:7794 (RÄA Vreta kloster 123:1) I Historiska museets samlingar finns även en samling föremål från äldre järnålder bestående av bl a ett svärd, en konisk sköldbuckla och ett bryne (SHM inv nr 11486:B). Föremålen ska vara påträffade invid ett skelett i en söndergrävd gravhög och fyndplatsen är ovanligt välangiven. Detta torde bero på att Eric Oxenstierna lyckats spåra upp en person som i sin ungdom närvarade vid

Figur 3. För svärd, sköldbuckla samt bryne (SHM inv nr 11486:B) omnämnda i texten ovan se '85 - Kungsbro'. Ur Oxenstierna 1958.

fyndtillfället (Oxenstierna 1958: 153f). Sagesmannen omnämnde även flera (i övrigt okända) ”bronsyxor i miniatyr”, vilka Oxenstierna sätter i samband med de framstående bronsåldersgravar ca 300 m söderöver vilka undersöktes 1953 (se Silvéen 1958 & Lundgren 2019). Dock noteras att Oxenstierna inte säger sig ha någon information om den ovan nämnda spjutspetsen. Det är omöjligt att inte dra en parallell med den tidigare nämnda vapengravan i Kungsbro då föremålen är såväl samtida som mycket likartade och dessutom är påträffade endast 600 meter från varandra.

Syfte

Syftet med den arkeologiska förundersökningen var att ge Länsstyrelsen ett beslutsunderlag inför prövning om tillstånd för ingrepp i fornlämningarna. Förundersökningen skulle även fastställa och dokumentera fornlämningens karaktär, datering, utbredning och komplexitet samt tillvarata fornfynd.

Förundersökningens målgrupp var i första hand Länsstyrelsen och Linköpings kommun, men rapporten ska även kunna användas som fullgott underlag för eventuella kommande arkeologiska undersökningar samt kunna vara till hjälp i företagarens planering.

Metod och dokumentation

Förundersökningen genomfördes till stor del i form av en sökschaktsgrävning för att på så sätt kunna konstatera eventuell närvaro av tidigare ej kända lämningar dolda under mark. Schaktningsarbetet genomfördes med hjälp av grävmaskin som skiktvis tog sig ner till uppskattad anläggningsnivå. Sökschaktens fördelning över undersökningsområdet anpassades efter redan kända lämningar samt efter exploatörens angivna arbetsområde. Sökschakten dokumenterades huvudsakligen genom digital positionsbestämning och beskrivning.

De påträffade anläggningarna fördes genom digital positionsbestämning in på plan varpå ett urval av de påträffade anläggningarna undersöktes genom anpassad sektionsgrävning där de helt eller delvis grävdes igenom medelst handgrävning. Anläggningarna dokumenterades genom beskrivning samt, där det ansågs befogat, genom fotografering och/eller handritning av profil. I de fall det bedömdes som lämpligt togs material tillvara för makrofossilanalys och/eller ¹⁴C-analys.

Datering kom dock slutligen att ske enbart genom fynddatering. För analys av de påträffade keramiska materialet svarar Ole Stilborg, SKEA AB. För analys av makrofossilproverna svarar Jens Heimdahl,

Arkeologerna, Statens historiska museer. Dokumentationsmaterial i form av databasfiler och digitala bilder förvaras på Östergötlands museum. Det insamlade keramiska materialet kasserades efter genomförd analys, inga övriga fynd tillvaratogs vid förundersökningen.

Resultat

Förundersökningen av de båda ytorna i Kungsbro och Berg genomfördes med förhållandevis goda väderförhållande under ett par veckors tid senhösten år 2021. Schaktningsarbetet påbörjades med yta 2 i Berg. Sökschakt grävdes i två linjer från en punkt strax norr om den registrerade utbredningen för boplatsoområdet L2010:8561 (RAÄ Vreta kloster 197:1) och sedan söderöver fram tills dess att boplatslämningar började framträda för att sedan avta och slutligen försvinna helt. Schaktningsarbetet överflyttades sedan till yta 1 vid Kungsbro där det så gott som omedelbart blev klart att undersökningsarbetet här skulle gå betydligt fortare än beräknat. Med Länsstyrelsens goda minne överflyttades då kvarvarande planerad fälttid från yta 1 till 2 med anledning av att det då bedömdes vara möjligt att undersöka och ta bort de påträffade lämningarna till den grad att inga ytterligare arkeologiska insatser bedömdes vara nödvändiga inför det planerade arbetsföretaget, och att området därmed skulle kunna överlåtas åt exploatören.

Resultat från Yta 1 - Kungsbroområdet

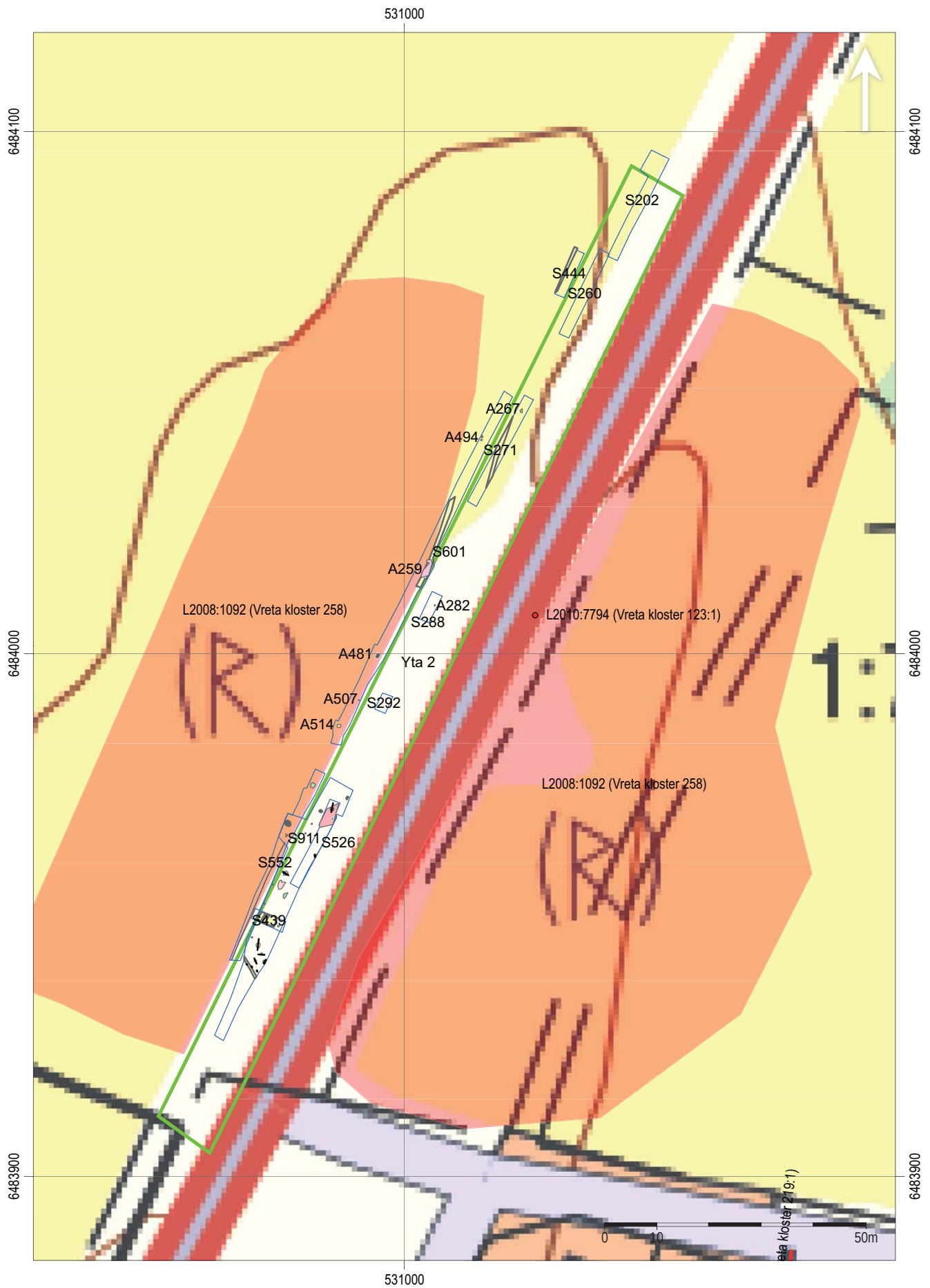
Ytan omfattade ett knappt 1000 m² stort område dikt an Stjärnorpsvägens västra sida. På platsen har tidigare funnits en nu riven byggnad som från början utgjorde en arbetarebostad för Kungsbro gård men som på slutet användes i föreningsändamål. Efter demoleringen av huset har betydande schaktmassor påförts ytan.

Delarna närmast vägen bedömdes vara urschaktade i samband med anläggandet av vägen och dess tillhörande dike. Fyra sökschakt förlades i kanten av arbetsområdet eftersom avståndet till vägen på så sätt medgav att schaktningsarbetet kunde utföras utan inskränkning av vägtrafiken.

I schakten konstaterades att lagret med påförda massor har en mäktighet som uppgår till omkring 1,2 – 1,3 meter. Under detta fanns ett bevarat matjordslager samt byggnadsrester från arbetarebostaden. I det nordligaste schaktet (S760) påträffades vad som förmodligen var färgningen efter en härd (A753). I övrigt kunde inget av arkeologiskt intresse observeras. Detta var inte direkt oväntat då tidigare undersökningar (bl a Hörfors 1999 och Olofsson 2022) visat att graden av odlingsskador i området kan vara betydande.

Figur 4. Schaktplan över yta 1. Skala 1:500.

Figur 5. Schaktplan över yta 2. Skala 1:1000.

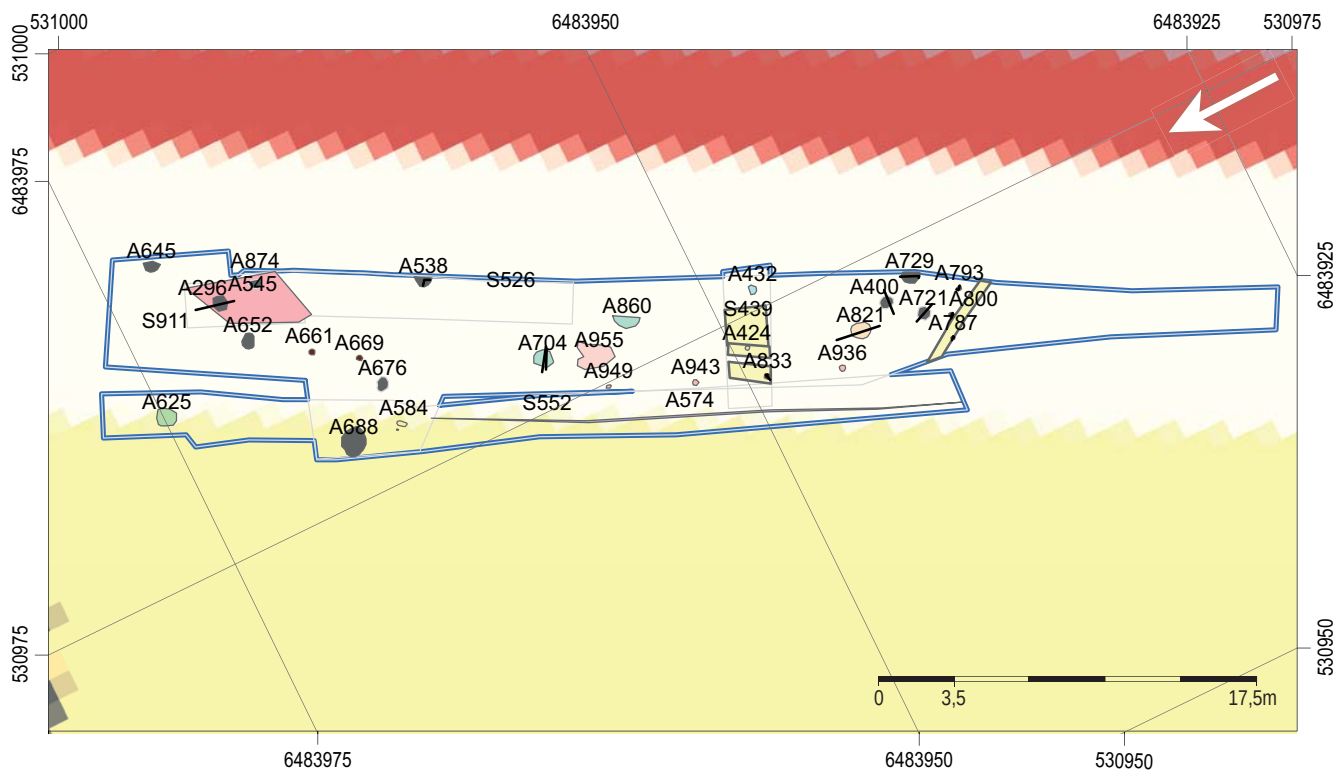
Resultat från Yta 2 – Berg / Gråtedalen

Undersökningsområdet vid boplatz L2008:1092 (RÅA Vreta kloster 258) omfattade ca 2400 m² och andelen avschaktad yta kom i slutändan att uppgå till totalt 30 %.

Att undersökningsområdet utgjorde en äldre vägsträckning blev allt mer uppenbart varefter schaktningsarbetet framskred. Den dåtida vägens västra sida avskilde sig från den utanförliggande åkermarken med ett tydligt dike. På ett ställe hade en åkerpåfart byggts genom att diket hade lagts i en kulvert bestående av rejåla kalkstenshällar (A259). I övrigt gjorde sig vägen påmind genom olika mer eller mindre tydliga bärlager, mestadels av gråsvart material, ofta med en lätt silveraktig färgton. Berggrunden i närområdet är ställvis mycket rik på alun- och lerskiffer (se Johansson 2015). En inte alltför orimlig förklaring är att vägen förstärkts med restprodukter från stenbrytning i området. En diskrepans uppstår dock i så fall vid jämförelse med vägens sträckning så som den löper enligt häradsekonomiska kartan från 1868 - 77. Vägen viker enligt denna karta nämligen av i nordnordostlig riktning emedan det aktuella undersökningsområdet följer den nuvarande vägens sträckning i nordnordvästlig riktning, varför de nordligaste sökschakten inte borde uppvisa det aktuella karaktärsdraget. Så är dock likväl fallet.

Vid förundersökningen påträffades ett drygt tjugotal anläggningar av förhistorisk karaktär. Anläggningarna består av 12 härdar, 2 kokgropar, 9 stolp-/störhål samt 2 gropar med okänd funktion. Till detta kommer en anläggning som inte kunnat kategoriseras tillfredställande, A821.

Anläggningarna framkom längs en sträcka om ca 60 m i södra delen av undersökningsområdet. Jämfört med resultaten från 2010 och 2015 års undersökningar förefaller anläggningsintensiteten ha en något sydligare tyngdpunkt än väntat. Förhållandet torde dock ha sitt ursprung i lokala variationer på skador orsakade av vägen. Den gamla vägbanan består i området av ett gråsvart kulturjordsliknande lager uppblandat med sten och grus. Kring anläggningarna konstaterades ställvis bevarade rester kvar efter ett snarlikt gråsvart kulturlager med spår av bränd lera och kol samt enstaka djurben. Kulturlagret har säkerligen även en gång brett ut sig i den omgivande åkermarken men har där under tidens lopp försvunnit genom åkerbrukets försorg. Likheter mellan lagren skulle kunna förklaras med att vägbanan till stor del består av upptrampade och omrörda rester av kulturlagret, varpå lagret med tiden fått en mera homogen karaktär än kulturlagret som inte kommit att utsättas på samma sätt av väder och vind.

Figur 6. Plan över det lämningstäta schaktet inom yta 2. Skala 1:350.

Figur 7. Stjärnorpsvägens tidigare sträckning i förhållande till dess nuvarande framgång av Häradsekonomiska kartan 1868—77. Skala 1:5000.

I och med att undersökningsområdet inte var av den mest förmånliga arkeologiska beskaffenheten är det svårt att dra några direkta slutsatser av resultaten. Sökschakten från 2010 bestod dessutom av ett antal långsmala schakt med oundersökta partier kvarlämnade emellan. Då det visat sig svårt att identifiera några någorlunda säkerställda strukturer så bedöms nyttan av att utföra några ^{14}C -analyser i samband med aktuell förundersökning som begränsad varför inga provanalyser utförts.

Den härd (A481) som påträffades solitärt i schakt S601 har visat sig tillhöra ett stråk av härdar som påträffades vid undersökningarna år 2010. På samma sätt har det visat sig att två andra härdar från 2010 ingår i ett härdområde beläget i norra delen av schakt S911. I S911 påträffades även några ytterligare mindre härdar i boplatsens södra del och dessa skulle möjligen kunna kopplas samman med än ytterligare andra härdar

påträffade på östra sidan av Stjärnorpsvägen år 2015 (Ajneborn 2015). Men någon visshet därom torde erhållas svårligen enär alla eventuella lämningar inom vägområdet varit förstörda sedan länge.

Om anläggningarnas fördelning i schakten på västra sidan Stjärnorpsvägen sätts i relation till resultaten från tidigare undersökningar (Hörfors 2010 & 2012) kan det ur ett makroperspektiv konstateras att det förefaller som om härdarna ligger i ett stråk som följer krönet på den vaga höjdrygg som sträcker sig genom området från sydväst och vidare ut mot Roxen i nordnordostlig riktning. Om detta har någon signifikans är okänt och eftersom själva krönet, och eventuella lämningar med det, försvunnit i samband med att vägen dragits fram så går det inte komma längre än att placeringen möjligen kan bero på att krönet i sig kan ha givit visst lä för vind från sjön.

Referenser

- Ahnlund N. 1945. *Vreta klostets äldsta donatorslängd*. Historisk Tidskrift 1945.
- Ajneborn, B. 2015. Arkeologisk förundersökning. *Boplatslämningar vid Kungsbro*. Östergötland, Linköpings kommun, Vreta kloster socken, Kungsbro 1:758, RAÄ 258. Statens Historiska Museer, Rapport UV öst 2015:100. Linköping.
- ArkivSök = Historiska kartor hos Lantmäteriet. Digital resurs via <https://arkivsoek.lantmateriet.se>
- Asserstam, M. & Lundgren, R. 2015. *VA-arbete på Kungsbro gård*. RAÄ 194:1. Kungsbro 1:758, Vreta klostets socken, Linköpings kommun, Östergötlands län. Arkeologisk förundersökning. Östergötlands museum rapport 2015:37. Linköping.
- Johansson, L. 2015. *Detaljplan i Berg för del av Brunneby 1:1 m fl (Drabbisdal) Geoteknisk undersökning, Geoteknisk PM*. Tekniska Verken Driftum AB. Linköping.
- Häradsekonomiska kartan. 1868 - 77. Kartblad: Roxen J112-55-23 ur Rikets allmänna kartverks arkiv via ArkivSök.
- Hörfors O. 1999. *Gravar, årderspår och boplatslämningar från brons- och järnålder samt medeltid vid Kungsbro [...]* Arkeologisk förundersökning juni 1996. Östergötlands länsmuseum rapport 1999. Linköping.
- Hörfors O. 2007. *Kungsbro motor: vapengrav i tre nivåer*. RAÄ 197. Vreta klostets socken, Linköpings kommun, Östergötlands län. Arkeologisk undersökning. Östergötlands länsmuseum rapport 2007:6. Linköping.
- Hörfors, O. 2010. *Inför planerad nybebyggelse i Gråtedalen*. RAÄ 206, Kungsbro 1:759, Vreta klostets socken, Linköpings kommun, Östergötlands län. Arkeologisk utredning, etapp 2. Östergötlands museum rapport 2010:94. Linköping.
- Hörfors, O. 2011. *Gråtedalen i Kungsbro, en nyupptäckt boplats*. Intill RAÄ 206, Kungsbro 1:759, Vreta klostets socken, Linköpings kommun, Östergötlands län. Arkeologisk förundersökning. Östergötlands museum rapport 2011:46. Linköping.
- KMR = Kulturmiljöregistret. Digital resurs via <https://app.raa.se/open/fornsok/>
- Lundgren, R. 2019. *Ny GC-väg i Berg*. RAÄ-nr Vreta kloster 45:1 - 3. Kungsbro 1:126 och 1:447, Vreta klostets socken, Linköpings kommun, Östergötlands län: arkeologisk förundersökning. Östergötlands museum rapport 2019:6. Linköping.
- Låås, J. 2022. *Vid boplatsens utkant – Boplatslämningar från brons- och järnålder i Kungsbro*. Rapporter från Arkeologikonsult 2022:3236.
- Nordenskjöld, C.F., 1870 - 80. *Östergötlands minnesmärken*. Manuskript i ATA.
- Nyberg, P. 2014. *Boplatslämningar i Kungsbro*. Arkeologisk förundersökning. Östergötlands museum rapport 2014:49. Linköping.
- Olofsson, A. 2022. *Tredje gången gillt! Ännu ett potatislager vid Kungsbro*. L2008:4686 Kungsbro 1:759, Vreta klostets socken, Linköpings kommun, Östergötlands län: arkeologisk utredning etapp 2. Östergötlands museum rapport 2022:1. Linköping.
- Oxenstierna, E. 1958. *Die ältere eisenzeit in Östergötland*. Eget förlag. Linköping.
- Rantzau D. 1987. *Daniel Rantzaus dagbok*. Östergötlands länsmuseum. Linköping.
- Samuelsson F. 2013. *Potatislager vid Kungsbro*. ÖM 1, intill RAÄ 197, Kungsbro 1:759, Vreta klostets socken, Linköpings kommun, Östergötlands län. Arkeologisk utredning etapp 2. Östergötlands museum rapport 2013:56. Linköping.
- Samuelsson, F. 2016. *Ett potatislager till vid Kungsbro*. RAÄ 264. Kungsbro 1:759, Vreta klostets socken, Linköpings kommun, Östergötlands län. Arkeologisk förundersökning. Östergötlands museum rapport 2016:16. Linköping.
- SDHK = Svenskt Diplomatariums huvudkartotek över medeltidsbreven. Digital resurs via <https://riksarkivet.se/SDHK>
- Silvén, U. 1958. *Bronsåldersgravar vid Kungsbro, Vretakloster sn, Östergötland*. Tor: meddelanden från Uppsala universitets museum för nordiska fornsaker, vol. IV. Uppsala Universitet.
- Tagesson G. 1994. *Kungsbro, Vreta klostets socken, Linköpings kommun, Östergötlands län. Arkeologisk undersökning 1993 - 1994*. Östergötlands länsmuseum. Linköping.
- Tagesson G. 2001. *Kungsbro, Vreta klostets socken, Linköpings kommun, Östergötlands län. Arkeologisk undersökning*. Östergötlands länsmuseum rapport 20:2001. Linköping.

Appendix 1. Keramikanalys

Keramik från olika perioder vid Kungsbros, Ög

Inledning

På uppdrag av Roger Lundgren, Östergötlands Museum, har SKEA registrerat fynd av keramik som framkommit vid en undersökning inom fornminnesområdet L:2008:1092 vid Kungsbros, Berg utanför Linköping, Ög. I detta område har tidigare gjorts flera arkeologiska undersökningar med keramiskt fyndmaterial. I samband med sex tidigare undersökningar inom området för Kungsbros Motorcykel (Stilborg 2007) – Ölmc4064; 4093; 4118; 4153; 4169 och 4178 – har tidigare påträffats keramik från MN, MNB (STK), bronsålder, järnålder samt nyare tid (tab. 1). Därtill kommer ett antal fynd av teknisk keramik med anknytning till metallhantverk i form av möjliga deglar och gjutformar; ässjefodringsfragment, blästerskydd m.m. Smidesslagg förekommer också på fem av platserna. Den tekniska keramiken har registrerats och analyserats av KFL (Stilborg 2007). Vid en undersökning utförd av Arkeologikonsult inom samma forn lämning (L2008:1092) påträffades en mindre mängd järnålderskeramik varav flera skärvar var sekundärt brända i vissa fall vid höga temperaturer, vilket tyder på att de varit i kontakt med högtemperaturhantverk – sannolikt metall-relaterat.

Utgrävning	Neolitikum	Stridsyxekultur	Bronsålder	Järnålder	Nyare tid
Ölmc 4064	17,55		45,59,80,84,86,106,134,136	5,29,148	
Ölmc 4093	130		46,53,71,78,82,83,94,96,98,101,150	15,149,125,119,128	1
Ölmc 4118		66	55,84	121?	
Ölmc 4153	92		190(?)	16,67,76,228	24,179,212-214
Ölmc 4169	50			66,92	102,103
Ölmc 4178	2		30,36,43,48	40,52,57	4,6,7,21,59

Tab. 1. Sammanställning av dateringar av keramikfynd från tidigare undersökningar vid Kungsbros utförda av ÖM.

Frågeställning

Målet med registreringen är datering och om möjligt någon funktionsindikation för keramikfynden.

Material

Fyndmaterialet 15 fragment av keramiskt material från kontexterna A296, A688 (huvudparten från dessa två) samt från A721. Därtill kommer ett lösfynd F644. Den samlade vikten är 252 gram.

Resultat

Kontext A296 innehöll ett större (43 g) och några små fragment av bränd lera. På det större fragmentet och på ett av de andra fragment anas en välvd yta vilket antyder att det kan röra sig om rester av vävtyngder. Den större är gjord av en fin, kalkfattig lera och de mindre fragmenten av en fin, kalkrik lera. De två bukskärvorna (F551 & 992), varav den ena är spjälkad och den andra har en glättad yta, är gjorda av ett grövre respektive finare magrat gods. De kan inte dateras närmare än inom den breda ramen bronsålder-järnålder.

Kontext A688 innehöll fem bukskärvor som härrör från tre olika rabbade krukor. Godset i de tre krukorna är ganska snarlikt och det är på skärvtjockleken och rabbningens material och utseende man kan skilja dem åt. Två bukskärvor härrör sannolikt från en något mindre kruka med en vägg tjocklek på 10 mm och en rabbning av en fin lera med en viss porighet. En annan bukskärv är något tjockare (13 mm) och har rabbats med en grövre, finsandrik lera varefter fingerränder har dragits i rabbningen. Detta drag associeras med A-krukor. De två sista skärvorna är 16-17 mm tjocka och har rabbats med en finsandig lera (dvs något finare än den föregående skärvan). Även här finns

det spår av fingerränder i rabbningen. På den ena av dessa skärvor finns en matskorpa på insidan. Sannolikt rör det sig om rester efter användning av kärlet för jäsning eller syrnig. Dock har även rester efter framställning av tjära påträffats i rabbade kärl (Eriksson 2009, 163 & fig. 85). Kärlen kan dateras till YBÅ, mest sannolikt dess tidigare del, men i den nordliga delen av Sydsverige fortsätter A-krukor att framställas helt fram till slutet av perioden.

Kontext A721 innehöll ett fragment av bränd lera som utifrån form och hård bränning bör tolkas som ett ässjefodringsfragment. Fragment av en eldskörnad sten har sintrats ihop med leran. Sannolikt har stenen ingått i ässjekonstruktionen. Det finns inga förglasade ytor som skulle kunna visa på att det rör sig om järnsmide.

Lösfyndet F644 består av två buxskärvor, varav en är 11 mm tjock. De härrör från samma kärl gjord av en fin lera magrad med en liten mängd grovt (4-5 mm max kstl) krossat granit. Tillsammans med den skrapade in- och utsidan tyder detta på en datering efter Kr. F.

Sammanfattning

Fyndmaterialet stämmer väl in i de ovan nämnda tidigare fynden från Kungsbro-området med tyngdpunkt på yngre bronsålder och järnålder samt anknytning till metallhantverk.

Litteratur

Eriksson, T. *Kärl och social gestik. Keramik i Mälardalen 1500 BC – 400 AD*. Aun 41.

Stilborg, O. 2007. *Teknisk keramik på området Kungsbro Motorcykel, Linköping*. KFL rapport 07/0906. Lunds Universitet

Stilborg, O. 2021. *Keramik från Kungsbro*. SKEA rapport

Kontext	Fynd	Vikt g	Antal	Objekt	Sktjkl mm	Magr mgd %	
A296	a	43	1	Br. Lera			
A296	b	1	4	Br. Lera			
A296	551		2	Kalksten			
A296	551	8	1	Buk	11	15-20	
A296	992	11	1	Sp buk		ca 15	
A688	c	59	2	Buk	10	ca 20	
A688	c	71	2	Buk	16-17	15-20	
A688	c	34	1	Buk	13	Ca 25	
A721	d	10,5	1	Ässjefodr	11		
Lösf	644	14,5	2	Buk	11	10-15	
		252	15				

	Max kstl mm	Utbeh	Bränning	Noter
			ox	ev vävtyngdsfragment
			ox	ev vävtyngdsfragment, kalkrik lera
	4-5	Glätt	ox	Sotig
	2-3		ox	Sotig
	2-3	Rabb	ox	Sotad från ins?
	2-3	Rabb	ox	Fingerränder, matskorpa på ena skärvan
	2-3	Rabb	ox	Fingerränder, delvis sotig ins.
			ox	Sintrad, delar av stenstruktur inkl.
	4-5	Skrap	ox	Sotig ins

Appendix 2. Makrofossilanalys

Makroskopisk analys av jordprover från Kungsbro

Teknisk rapport

Jens Heimdahl, Arkeologerna – Statens historiska museer 2022-06-14

Bakgrund

Under en undersökning vid Kungsbro 2021, boplat L2008:1092 (RAÄ Vreta kloster 258), Östergötland, insamlades tre jordprover för makroskopisk analys med fokus på växtrester. Proverna insamlades från två härdar, samt från ett mörkt lager under en centralt belägen sten i en anläggning av oklar natur, som även möjligen kunde vara en sentida störning. Målsättningen med den makroskopiska analysen har varit att försöka spåra aktiviteter och miljöer inom den undersökta lämningen i syfte att komplettera de arkeologiska tolkningarna. Målsättningen var också att välja ut material med kort egenålder för ^{14}C -analys.

Metod och källkritik

Provtagningen genomfördes av arkeologen under utgrävningen. Provernas volym mättes och proverna preparerades genom flotation enligt metod beskriven av Wasylikowa (1986) och våtsiktades i siktare med minsta maskstorlek 0,25 mm. Även den kvarvarande flotationsresten av tyngre minerogent material våtsiktades och genomsöktes. Efter floteringen samlades provet upp och förvarades fuktigt i en tillsluten plastpåse till dess det analyserades. Identifieringen av materialet skedde under ett stereomikroskop med 7–100 gångers förstoring. I samband med bestämningarna utnyttjades litteratur (främst Von Jacomet 2006 och Cappers m. fl. 2012) samt referenssamlingar av recenta fröer. Den makroskopiska analysen har främst behandlat växtmakrofossil (som inte är ved eller träkol), men även puppor, fekalier, smältor, slagg, ben mm har eftersökts.

I samtliga prover förekom moderna rottrådar från en nulevande flora samt dagmaskkokonger. Detta visar att jorden även i den provtagna nivån utsatts för modern bioturbation och att frömaterial från yngre florasamhällen och yngre aktiviteter kontinuerligt kan ha förts ner i jorden i sen tid. Av detta följer att endast det förkolnade materialet med någon säkerhet kan knytas till de arkeologiska kontexterna, och därför har endast detta medtagits i analysen.

Analysresultat

I resultattabellen har en del av materialet (det som inte är förkolnade fröer och frukter) kvantifierats enligt en grov relativ skala 1–3 prickar, där 1 prick innebär förekomst av enstaka (ca 1–5 st.) fragment i hela provet. 2 prickar innebär att materialet är vanligt – att det i stort sett hittas i alla genomletningar av de subsamplingar som görs. 3 prickar innebär att materialet är så vanligt att de kan sägas vara ett av de dominerande materialen i provet och man hittar det var man än tittar. Endast förkolnat växtmaterial presenteras i tabellen.

Kungsbro			PM	891	894	991
			A	688	821	296
			Kontext	Härd	Mörkt lager	Härd
			Volym	1,7	1,6	1,6
Fragmenterat material	Förkolnade vedartade växter	Träkol	•••	••	•••	
		Granbarr		•		
	Tröskningsavfall	Agnfragment, speltvete (<i>T. spelta</i>)	•			
	Animaliskt köksavfall	Ben (däggdjur)	••	••		
		Brända ben (däggdjur/fågel)	•	•		
		Fisk ben och fiskfjäll	••			
		Abborrfjäll	•			
	Övrigt	Mineralsmälta	•			
Förkolnade fröer/frukter						
Ogräs	Svinmålla-typ	<i>Chenopodium album</i> -type		1		
Odlat	Råglosta	<i>Bromus secalinus</i>		3		
	Sädeskorn (ospec.)	<i>Cerealiea indet.</i>		5	2	
	Skalkorn	<i>Hordeum vulgare</i> ssp. <i>vulgare</i>		5		
	Emmer-/speltvete	<i>Triticum dicoccum/spelta</i>		2		

Diskussion

PM 891: Härd, A 688

Provet från denna härd var mycket rik på matavfall, såväl animaliskt som vegetabiliskt. Vid sidan om brända och obrända benfragment fanns rikligt med fiskben och fiskfjäll, bl.a. från abborre. Vegetabilierna utgjordes av 15 rätt hårt brända sädeskärnor, varav 10 kunde identifieras till sädesslag. Sammansättningen domineras av skalkorn, följt av skalvete (emmervete eller speltvete). Även råglosta förekom – ett vanligt ogräs i senare tid, men under äldre järnålder och längre tillbaka ibland odlat som ett separat sädesslag. Ogräset svinmålla är vanligt att hitta tillsammans med säd, men kan också vara spår av en insamlade eller rentav odlad gröda som använts i matlagningen. Bland växtresteran påträffades också ett agnfragment av speltvete som visar att tröskning av detta sädesslag pågått i närheten, och att de två skalvetekärnorna troligen är av detta sädesslag.

Kombinationen av skalkorn och speltvete, och den relativt stora andelen råglosta, är typisk för yngre bronsåldern eller äldre järnålder, men detta är svårt att avgöra, och dessa sädesslag förekommer ibland även i andra perioder. Något av sädeskornen lämpar sig utmärkt för ¹⁴C-analys.

PM 894: Okänd anläggning, A 821

Inslaget av brända och obrända ben tillsammans med två mycket små fragment av förkolnad säd talar för att anläggningen kan vara spår av någon typ av matlagingsanläggning. Utifrån innehållet är det svårt att säga något närmare om denna, men inslaget av förkolnade granbarr på denna plats är sannolikt yngre än folkvandringstid. Om anläggningen är likåldrig med här A 688 så bör granbarren betraktas som senare inslag, kanske spår av en störning i samband med en röjning i området.

Anläggningen kan bli svår att datera då fragmenten av sädeskärnor är för små för att räcka för en datering, och granbarren misstänks vara ett senare inslag. Möjligen kan identifierat träkol väljas ut, men då bör gran undvikas.

PM 991: Hård A 296

Vid sidan om sand och grus så innehåll detta prov mycket stora mängder träkol, totalt 5 dl av 1,6 l jord. Utifrån innehållet går det inte att avgöra vad hårdens haft för funktion.

Om hårdens skall dateras bör detta göras efter en vedartsanalys.

Referenser

- Cappers, R. T. J., Bekker, R. M. & Jans, J. E. A., 2012: *Digital Seed Atlas of the Netherlands*, (2nd edition). Groningen Institute of Archaeology. Groningen
- Von Jacomet, S., 2006: *Identification of cereal remains from archaeological sites*. 2nd ed. IPAS Basel University, Basel
- Wasylikowa, K., 1986: Analysis of fossil fruits and seeds. I Berglund, B. E. (ed.): *Handbook of Holocene Palaeoecology and Palaeohydrology*. John Wiley & Sons Ltd. 571-590

Bilaga 1. Schaktbeskrivningar

S202

Längd: 21,9 m

Bredd: 3,9 m

Djup: 0,40 - 0,55 m

Stört/omrört längs åkerkant av äldre schakt med träplank i botten, kabel/dike?

I V del silvergrått lager med enstaka tegel och djurben, äldre väg?

Undergrund av sandig silt m inslag av grus.

S260

Längd: 17,9 m

Bredd: 2,1 m

Djup: 0,45 - 0,60 m

Innehåll av brun lerig sand med silvergrått lager av okänd typ i botten, naturligt?/påford skiffer för väg?

Undergrund av brun sandig silt, rikligt m grus o småsten samt en del större stenar.

S271

Längd: 23,1 m

Bredd: 2,0 m

Djup: 0,25 - 0,30 m

Innehåll av brun siltig sand och småsten.

Äldre schakt innehållandes gul sand löper i SV-NO riktning.

Undergrund av gul lera och rikligt med moränen.

S288

Längd: 5,7 m

Bredd: 2,1 m

Djup: 0,85 m

Innehåll av bärlager i fyra nivåer från väg.

Undergrund av grågul siltig lera.

S292

Längd: 3,5 m

Bredd: 1,95 m

Djup: 0,95 m

Översta 0,20 m brun sand, därunder 0,40 m tjockt svartaktigt siltigt lager.

Undergrund av grågul sand, rikligt m sten 0,03 - 0,15 m

S439

Längd: 6,4 m

Bredd: 2,1 m

Djup: 0,8 m

Bärlager för väg på undergrund av grå lera.

A424 samt recent stolpe.

S444

Längd: 9,3 m

Bredd: 2,2 m

Djup: 0,35 – 0,45 m

Innehåll av gråbrun grusig och sandig silt på undergrund av grått lerigt grus. Ställvis kolstänk men inga skönjbara anläggningar.

S526

Längd: 18,0 m

Bredd: 2,1 m

Djup: 0,40 m

Schaktet utvidgades och uppgår i S601

S552

Längd: 39,6 m

Bredd: 2,9 m

Djup mot åker 0,35 m, mot vägkant 0,75 m

Vägbank av ljus grå sand i Ö del av schaktet. Mot åkern brun sandig matjord och mot vägbank grå siltig sand.

Undergrund mot åkern av gul sand/grus.

S601

Längd: 75,1 m

Bredd: 3,0 m

Djup: 0,35 – 0,75 m

Matjord på åkersidan och grå siltig sand mot väg. Rikligt med moränsten 0,05 – 0,15 m.

S742

Längd: 4,0 m

Bredd: 3,0 m

Djup: 1,1 m

Matjord/påförda massor.

Undergrund av gulbrun silt.

S746

Längd: 4,0 m

Bredd: 3,0 m

Djup: 2,5 m

Översta 30 cm brun 'matjord', därefter blandat siltigt grågult material m plast, tegel m m.

Sedan ett skikt grus.

Därunder ett 60 cm lager med mörkbrunt, fett, humöst, sandigt material m tegel/bränd lera.

Undergrund av gråblå lera.

S749

Längd: 5,4 m

Bredd: 2,9 m

Djup: 2,0 m

Överst 1,20m bruna fyllmassor m inslag av grus, därunder lager m tegel (rivningsmassor), 0,5 m.

Därunder 0,3 – 0,4 m tjockt 'matjordslager' (se S746). Dräneringsrör i botten samt vattenledningsrör i aluminium i höjd med tegellagret.

Undergrund av grågul fin sand.

S760

Längd: 4,4 m

Bredd: 3,4 m

Djup: 1,3 m

Fyllnadsmassor m stenar, 0,15 - 1 m stora, även sprängsten, tegel, fönsterglas m m ner till ca 1,3 m djup.

Övrigt: A753 i botten.

S911

Längd: 54,0 m

Bredd: 8,7 m

Djup: ca 0,7 m i N del och ca 1,0 i S del.

I schaktet påträffade ett kulturlager liggandes under bärlager för tidigare väg. Bärlagrets nedre del förefaller sammanblandad/omrörd med delar av kulturlagret. Färgerna är snarlika men bärlagret har en lätt silveraktig ton i det gråsvarta och i kulturlagret framträder spår av bränd lera. Kulturlagret framträder mer markant i centrala och norra delen av schaktet. Under kulturlagret ligger ställvis grå lera, grå lerig silt och sand/grus samt enstaka marksten/block.

Bilaga 2. Anläggningsbeskrivningar

A259 Dikeskulvert

Storlek och form i plan: ca 4,0 x 1,3 m, oregelbunden/rektangulär.

Beskrivning: består av kalkstenshällar och otuktad gråsten.

Övrigt: recent

Foto: A529 med några hällar borttagna. Foto mot N. RL

A267 Utgård

Storlek och form i plan: Ø 0,06 m, ~rund, diffus.

Beskrivning: brun/gråmelerad i yta, markfasta stenar, ngt grus.

Övrigt: -

A282 Utgård

Storlek och form i plan: Ø 0,26 m, rund.

Beskrivning: gråbrun sand, stenar.

Övrigt: -

A296 Härd

Storlek och form i plan: Ø 0,70, rund.

Djup och form i sektion: 0,25 m.

Beskrivning: fyllning av gråsvart, siltigt matrl, rikl m kol/sot, måttl m fnyk av bränd lera, måttl obrända ben i dåligt skick.

Undersökt andel och metod: 100 %, mindre handredskap.

Övrigt: från makro; rikligt med kol.

Se även ritning 2

A400 Härdbotten

Storlek och form i plan: 0,65 x 0,60 m, oregelbunden.

Djup och form i sektion: ca 0,03 m, plan.

Beskrivning: grusig fyllning, måttl/rikligt m kol/sot. Ingen struktur i profilen. Små flingor bränd lera. Måttl m sten, varav ett fåtal skörbrända.

Undersökt andel och metod: 50 %, mindre handredskap.

A424 Stolphål

Storlek och form i plan: 0,16 m, rund.

Djup och form i sektion: 0,06 m.

Beskrivning: gråsvart silt m sot/kolinslag

Undersökt andel och metod: 50 %, mindre handredskap.

A432 Utgård, recent stolphål

Storlek och form i plan: Ø ca 0,4 m.

Djup och form i sektion: ca 0,10 m.

Undersökt andel och metod: 50 %, mindre handredskap.

Övrigt: modern stolprest i fyllning.

A481 Härdbotten

Storlek och form i plan: 1,30 x 1,00 m, oval.

Djup och form i sektion: ca 0,03 m, plan.

Beskrivning: grå grusig silt med kol o sot, enstaka bränd lera o sten ca 0,08 m.

enstaka skärvsten ca 0,05 m.

A494 utgå, stenslyft

Övrigt: tegel i botten

A500 Stenslyft?/stolphål

Storlek och form i plan: Ø 0,35 m, rund.

Djup och form i sektion: ca 0,10 m.

Beskrivning: fyllning snarlik ovanliggande åkerjord.

Övrigt: stolphål går ej att utesluta.

A507 utgå

Storlek och form i plan: 0,20 x 0,10 m, oregelbunden.

Övrigt: möjligen rot.

A514 grop

Storlek och form i plan: 0,80 x 0,65 m Ö-V, Oregelbunden.

Djup och form i sektion: 0,28 m.

Se även Ritning 1

A538 Härd

Storlek och form i plan: i schaktet 0,70 x 0,40 m (fortsätter in i schaktvägg).

Djup och form i sektion: < 0,03 - 0,04 m, plan.

Beskrivning: rikligt med kol, enstaka skärvsten, sand o silt, naturlig marksten.

Undersökt andel och metod: 25 %, mindre handredskap.

Övrigt: -

A545 Lager

Beskrivning: tydligare sektion av kulturlagret under väg.

A574 Dike, gruskant

Övrigt: gräns för grus mot NV.

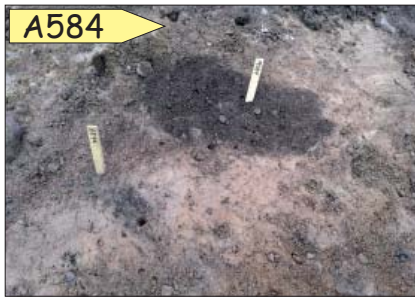
A579 Störhål

Storlek och form i plan: Ø 0,06 m.

Djup och form i sektion: 0,04 m.

Beskrivning: fyllning av grå sand

Övrigt: -

A584 Grop

Storlek och form i plan: 0,47 x 0,25 m, oregelbunden.

Djup och form i sektion: 0,09 m, oregelbunden.

Beskrivning: grå sandig silt, ngt sten ca 0,05 m.

Övrigt: -

A625 Utgå, stenslyft/plogspår?

Beskrivning: saknar bestämd form, fladdrig.

Övrigt: Färgning efter hård/stolphål?

A645 Hård

Storlek och form i plan: i schaktet 0,75 x 0,65 m (fortsätter in i SV schaktvägg)

Beskrivning: Svartbrun silt med rikligt kol o sot, dominerande med skärvsten ca 0,10 - 0,15 m.

Undersökt andel och metod: (ej framtagen i helhet pga schaktet ligger längs elkabel)

Övrigt:

A652 Hård

Storlek och form i plan: 0,75 x 0,60 m Ö-V, Oregelbunden.

Djup och form i sektion: -

Beskrivning: svartgrå sandig/grusig silt, rikligt m kol o sot, rikligt skärvsten Ø 0,06 - 0,12

Undersökt andel och metod: Ej undersökt, kvarligger

Övrigt: skadad i S del.

A661 Stolphål

Storlek och form i plan: ca Ø 0,35, rund.

Djup och form i sektion: 0,26 m.

Beskrivning: brun lerig silt, enstaka skörbränd sten, ca 0,05, en större skoningssten 0,15.

Övrigt: Fel A-nr på fotosticka

Se även Ritning 1

A669 Stolphål

Storlek och form i plan: Ø ca 0,24 m, rund.

Djup och form i sektion: 0,12 m, rundad.

Beskrivning: fyllning av brun lerig silt m ngn skärvsten ca 0,05 m.

Övrigt: -

Se även Ritning 1

A676 härdbotten

Storlek och form i plan: Ø 0,60, rund.

Djup och form i sektion: djup saknas.

Beskrivning: färgning efter härd med ngt kvarliggande skärersten.

Övrigt: -

A688 Härd

Storlek och form i plan: 1,40 x 1,15 m Ö-V, oval.

Beskrivning: brun grusig/sandig och sotig silt med skörbränt grus/sten i.

Övrigt: från makrofossil; rikligt med br och obr ben samt fiskben o fjäll, bl a aborre, spannmålskombination vanligt förekommande under y brå och ä jäå.

Se även Ritning 1

A704 Kokgrop

Storlek och form i plan: 1,0 x 0,5 m, oregelbunden.

Beskrivning: rikligt m skärersten, 0,05 - 0,30m st, måttl/rikl m kol/sot i fylln. Grusig fylln.

Undersökt andel och metod: 100 %, undersökt och borttagen, mindre handredskap.

Övrigt: -

Se även Ritning 3

A721 Härdbotten

Storlek och form i plan: Ø 0,60 m, r und.

Beskrivning: rikligt m kol/sot i ytan. I fyll få skärviga/skörbr stenar. Möjligen skärs A av stolphål i V del.

Undersökt andel och metod: 100 %, undersökt och borttagen, mindre handredskap.

Övrigt: -

Se även Ritning 3

A729 Härd

Storlek och form i plan: ca 0,75 m, troligen rund (fortsätter in i schaktvägg).

Inmätning A812 avser inre begränsning: ca 0,32 m (forts in i schaktvägg)

Beskrivning: grå grusig sandig lera och dominerande med skärersten/eldpåverkad sten.

Undersökt andel och metod: 50 %, mindre handredskap.

Övrigt:-

Se även Ritning 1

A736 Dike

Övrigt: recent.

A753 Härdbotten?

Storlek och form i plan: 0,69 x 0,40 m, oregelbunden.

Djup och form i sektion: 0,22 m.

Beskrivning: svart sotig ngt siltig sand. Enstaka brända ben.

Övrigt: -

A764 Käpphål

Storlek och form i plan: Ø 0,06 m, rund.

Djup och form i sektion: 0,07 m, oregelbundet/spetsig.

Beskrivning: grå siltig sand.

Undersökt andel och metod: 50 %, mindre handredskap.

Övrigt: -

A787 Stolphål

Storlek och form i plan: Ø 0,17 m, rund.

Djup och form i sektion: 0,13 m, rundad.

Beskrivning: gråbrun humös siltig sand, ngn mindre sten, ngt grus.

Som A793 i ytan.

Undersökt andel och metod: 50 %, mindre handredskap.

Övrigt: -

A793 Stolphål?

Storlek och form i plan: Ø 0,21 m, rund.

Djup och form i sektion: 0,14 m, rundad.

Beskrivning: gråbrun humös siltig sand, ngt smågrus, ngn småsten.

Lucker - recent? Som A787 i ytan.

Undersökt andel och metod: 100 %, undersökt och borttagen, mindre handredskap.

Övrigt: Recent?

A800 Stolphål

Storlek och form i plan: Ø 0,20 m, rund.

Djup och form i sektion: 0,10 m, rundad.

Beskrivning: grå siltig sand, ngt grus.

Undersökt andel och metod: 50 %, mindre handredskap.

Övrigt: -

A821 Oklassificerad anläggning

Storlek och form i plan: 0,95 x 0,75 m, Oregelbunden.

Beskrivning: centralt block, 0,45 m, omgivet av 5 stenar, ca 0,25 m st.

Sotigt runt om, särskilt i SÖ del, där också skärvsten, 0,05 – 0,10 m

Övrigt: Från makrofossil: br och obr ben samt frag av säd, granbarr antyder yngre datering än folkvandringstid alt störd. Svårtolkad anläggning, möjligen modern stolpe (tele?) som råkat hamna i förhistorisk anläggning (hård?).

A833 Stolphål

Storlek och form i plan: 0,27 x 0,30 m, rundad.

Djup och form i sektion: 0,17 m, rundad.

Beskrivning: grå sandig/grusig silt, enstaka småsten < 0,05 m. Möjligen en liten bit tegelkross ngt ner i A

Undersökt andel och metod: 100 %, undersökt och borttagen, mindre handredskap.

Övrigt: -

A860 Kokgrop?

Storlek och form i plan: i schaktet 1,15 x 0,60 m (fortsätter in i SV schaktvägg), oregelbunden utbredning.

Djup och form i sektion: -

Beskrivning: dominerande med sten < 0,30m, förefaller eldpåverkade men inte skörbrända eller mycket skärviga.

Undersökt andel och metod: 50 %, mindre handredskap.

Övrigt: -

Se även Ritning 1

A874 Härdbotten (ersätter inmätning A635)

Storlek och form i plan: ca 0,54 x 0,50 m, halvmåneformad färgning efter härd.

Beskrivning: enstaka skärvsten.

Övrigt: OBS! Fel nummer på fotosticka. Skadad i Ö del, se foto.

A936 Stolphålsrest?/utgå

Storlek och form i plan: 0,30 m, rundad.

Djup och form i sektion: < 0,03 m.

Beskrivning: brun sand.

Undersökt andel och metod: 50 %, mindre handredskap.

Övrigt: osäker/modern anläggning.

A943 Stolphålsrest?/utgå

Storlek och form i plan: 0,28 m, rundad.

Djup och form i sektion: < 0,03 m.

Beskrivning: brun sand.

Undersökt andel och metod: 50 %, mindre handredskap.

Övrigt: osäker/modern anläggning.

A949 Stolphålsrest?/utgå

Storlek och form i plan: 0,25 x 0,18 m, oregelbunden/oval.

Djup och form i sektion: < 0,03 m.

Beskrivning: brun grusig sand.

Undersökt andel och metod: 50 %, mindre handredskap.

Övrigt: osäker/modern anläggning.

A955 Kulturlagerrest

Storlek och form i plan: ca 1,7 x 1,2 m, oregelbunden.

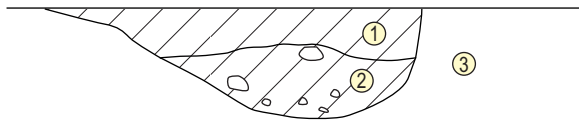
Djup och form i sektion: -

Beskrivning: svart fet sotig/kolig silt med skärvig- och skörbränd sten

Övrigt: troligen rest av boplatslagret som legat skyddad från plog av vidliggande stenar.

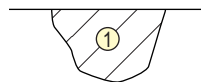
Bilaga 3. Ritningar

A514 mot N

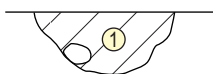
1. Brun, sandig silt.
2. Brun, sandig silt med småsten/grusinslag och något bränd lera.
3. Gul sand.

A833 mot NNÖ

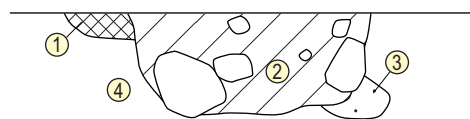
1. Brun, sandig silt?.

A661 mot Ö

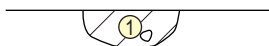
1. Brun, lerig silt med enstaka skörbränd sten samt en större skoningssten.

A729 mot NV

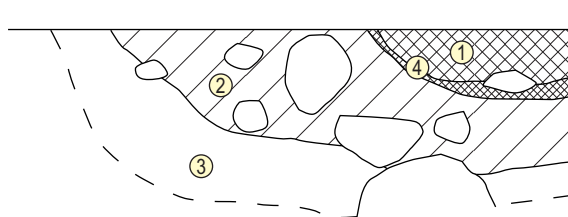
1. Svart sot och kol.
2. Svartgrå, sandig silt.
3. Gråbrun, grov sand. (vittrad sten?)
4. Gul sand (undergrund).

A669 mot Ö

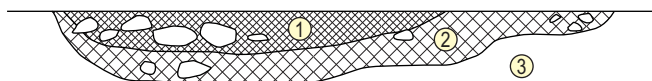
1. Brun, lerig silt med enstaka skärvsten.

A860 mot

1. Gråsvart, sotig, något grusig silt.
2. Brun, sandig silt.
3. Gul sand (undergrund).
4. Sotlager.

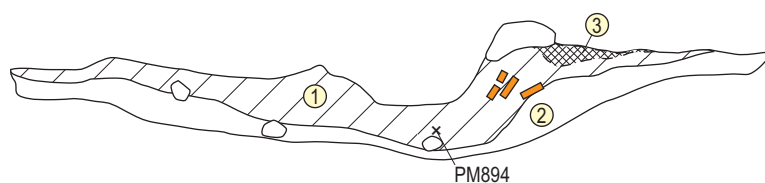
A684 mot N

1. Svartbrun, sotig, sandig silt
2. Som L1 men mindre gråsvart.
3. Gul sand (undergrund).

A821 mot ÖSÖ

Profilsnöre

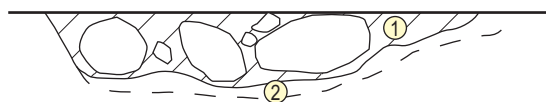
1. Gråsvart, siltig sand.
2. Gulbrun sand.
3. Mörkfärgat med kol/sot. Otydlig begränsning.

A296 mot Ö

1. Siltig sand, rikligt med kol/sot.
2. Gulbrun sand.

A704 mot NNÖ

1. Gråsvart kol/sotlager (grusig sand).
2. Gul, siltig sand.

A721 mot NÖ

1. Kol/sotbemängd, något siltig sand.
2. Rödbrun sand.

Kungsbro 1:759
Vreta kloster socken
Linköpings kommun, Ög
L2008:1092 och L2010:8561

Ritning 2 och 3

Skala 1:20

Dnr 0168/21

2021-10-21 Anders Olofsson

Renritning Johan Levin

Östergötlands museum utförde under hösten 2021 en arkeologisk förundersökningen inom fastigheten Kungsbro 1:759, Vreta kloster socken, Linköpings kommun, Östergötland. Förundersökningen utfördes med anledning av att Linköpings kommun planerat anlägga en gång/cykelväg på västra sidan av Stjärnorpsvägen från hållplatsen Sjöleden i Berg och vidare norrut över Motala ström.

Vid förundersökningen påträffades ett trettiotal anläggningar av förhistorisk karaktär, bl a 12 härdar, 2 kokgropar och 9 stolphål av varierande art. Flertalet av anläggningarna påträffades längs en ca 70 m lång sträcka utmed Stjärnorpsvägen i höjd med andra boplatsslämningar vilka påträffades vid en undersökning år 2010 (L2008:1092, RAÄ Vreta kloster 258).

ISSN 1403-9273

Rapport 2022:31